

การเพิ่มการรับรู้จากการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
ให้สอดคล้องกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
สำหรับบุคลากร สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Awareness Raising from Procurement Process Improvement According
to Government Procurement and Supplies Management Act B.E. 2560
for Chiang Mai University Library Staff

ชนิษฐา ไชยพันธุ์*, รุ่งลินี เขียวงาม*, มานพ แก้วโมราเจริญ**

*งานการเงิน การคลังและพัสดุ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

khanitha.chaipun@cmu.ac.th

rungsinee.k@cmu.ac.th

manop.k@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างสอดคล้องกับหลักการ คุ่มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรวจสอบได้ เพื่อให้บุคลากรตระหนักและรับรู้ถึงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเริ่มต้นจากการคัดเลือกกระบวนการสำหรับนำมาปรับปรุงกระบวนการทั้งหมด 6 กิจกรรมโดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น (AHP) หลังจากนั้นได้นำกิจกรรมทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์กระบวนการผ่านกรอบงาน SIPOC เมื่อทำแล้วเสร็จได้จัดสนทนากลุ่มเพื่อปรับปรุงกระบวนการที่ได้คัดเลือก ในส่วนของการศึกษาความรู้และความตระหนักได้ทำผ่านแบบสอบถามของบุคลากรสำนักหอสมุดทั้งหมดโดยใช้ฮาร์วีบอล (Harvey Balls) ในการวิเคราะห์และแสดงผล ซึ่งเมื่อปรับปรุงกระบวนการแล้วเสร็จได้มีการเผยแพร่ความรู้ให้บุคลากรสำนักหอสมุด และวิเคราะห์ความรู้และความตระหนักอีกครั้ง พบว่าบุคลากรสำนักหอสมุดมีความรู้และความตระหนักเพิ่มขึ้นโดยดูจากค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นในส่วนการกำหนดขอบเขตของงาน การบริหารสัญญา วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง และบทกำหนดโทษ เว้นแต่การบริหารพัสดุ และสามารถให้บุคลากรใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักหอสมุด

คำสำคัญ: การรับรู้, การปรับปรุงกระบวนการทำงาน, การจัดซื้อจัดจ้าง, SIPOC, สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ABSTRACT

Chiang Mai University Library implements procurement process according to Government Procurement and Supplies Management Act B.E. 2560. The Principles of Procurement are based on the need to achieve economy, efficiency in public, transparency and accountability in public administration. The processes were initially started with the selection process by using Analytic Hierarchy Process (AHP). The six most important activities were selected. Then the six processes were analyzed through SIPOC framework. Several focus groups were done to improve the SIPOC framework of each activities. The Chiang Mai University Library's staff awareness of procurement process were assessed by using questionnaires. The survey results were analyzed and visualized in Harvey balls format. Finally, knowledge management event was organized for increasing knowledge and awareness in procurement process and applying in their job to the staff. The post-event questionnaire showed the awareness and knowledge in procurement increased in the area of write and submit TOR, contract management, procurement methodology, and penalty except procurement management.

Keyword: Perception, Process Improvement, Procurement, SIPOC, Chiang Mai University Library

บทนำ

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐทั้งหมด รวมถึงมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ต้องปฏิบัติตามเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุให้อยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน เดิมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กำหนดให้ใช้ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2551 จึงทำให้ต้องยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุ และข้อกำหนดใดๆ ของรัฐที่มีอยู่เดิมทั้งหมด ส่งผลให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐทุกส่วน และสอดคล้องกับหลักการ คุ่มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรวจสอบได้ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเชื่อมโยงกับการใช้เงินงบประมาณ และทรัพยากรของสำนักหอสมุด ให้คุ้มค่าที่สุด

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานอยู่ภายใต้มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 และระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม มีวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่หลากหลาย และมีความซับซ้อน ผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษาการเพิ่มการรับรู้จากการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้สอดคล้องกับระเบียบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ พ.ศ. 2560 สำหรับบุคลากร สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อให้บุคลากรสำนักหอสมุดมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ และปฏิบัติงานในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างได้ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างของสำนักหอสมุดมีความคล่องตัว เกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าต่อการใช้

งบประมาณของรัฐ และพัฒนาเป็นต้นแบบของการปรับปรุงกระบวนการที่ได้คัดเลือก โดยทำการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ซึ่งได้ใช้กระบวนการวิเคราะห์ SIPOC และ Harvey's Balls เป็นเครื่องมือในงานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ และเพิ่มความตระหนักเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 ของบุคลากรสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

1. การทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

การจัดซื้อจัดจ้าง คือ การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุโดยการซื้อ การจ้างเช่า แลกเปลี่ยน ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าวต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐและสอดคล้องกับหลักการ ดังนี้

 - 1.1.1 ความคุ้มค่า โดยพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างต้องมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการใช้งาน มีราคาที่เหมาะสม และมีแผนการบริหารพัสดุที่ชัดเจน
 - 1.1.2 ความโปร่งใส ต้องกระทำโดยเปิดเผย เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมมีการปฏิบัติต่อผู้ประกอบการทุกรายโดยเท่าเทียมกัน มีระยะเวลาที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการยื่นข้อเสนอ มีหลักฐานการดำเนินงานชัดเจน และมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน
 - 1.1.3 มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุล่วงหน้าเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม
 - 1.1.4 สามารถตรวจสอบได้ โดยมีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ
 - 1.2 การปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการด้วย SIPOC

SIPOC Model เป็นแบบจำลอง ด้านธุรกิจสำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการ สำหรับใช้ในการวิเคราะห์กระบวนการทำงานในรูปแบบของตาราง โดยชื่อของแบบจำลอง SIPOC ย่อมาจาก [S] Stakeholders, [I] Inputs, [P] Process, [O] Outputs, และ [C] Customers ที่จะถูกจัดวางในรูปแบบบริเวณหัวตาราง โดยแบบจำลอง SIPOC มีการนำมาใช้ในการจัดการกระบวนการทำงาน ซึ่งในกระบวนการทำงานเกี่ยวกับจัดซื้อจัดจ้างของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บทบาทของ [S] Stakeholders และ [C] Customers จะเป็นกลุ่มบุคคลชุดเดียวกัน หรือกลุ่มบุคคลที่ใช้ข้อมูลรูปแบบเดียว ที่เป็นบุคลากรภายในสำนักหอสมุดเอง

ในหน่วยงานภาครัฐเองได้มีการศึกษาวิจัยในการปรับปรุงกระบวนการเช่นกัน เห็นได้จากงานวิจัยของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ที่มีการปรับปรุงแบบสอบถามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง (กานต์ สุขสาน, 2560, น. 1) หรือการปฏิบัติงานตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้าง (พัชรพล เสนะ, 2560, น. 1) โดยมีการทำแบบสอบถาม

บุคลากรในหน่วยงาน เพื่อสอบถามการรับรู้และมีการปรับปรุงกระบวนการในการทำงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ในงานจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบของกรมบัญชีกลาง ได้มีการศึกษาประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อพัฒนากระบวนการ และเพิ่มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในส่วนของ e-Government Procurement (e-GP) ทั้งในเรื่องของการรับรู้การใช้งานออนไลน์ (สานุพงศ์ โตสงวน, 2550, น. 116) ปัญหาการทำงานของเจ้าหน้าที่พัสดุ (นันทพร ลิมปกาญจน์เวช และจรัญญา ปานเจริญ, 2560, น. 702) และประสิทธิภาพการบริหารงาน (ณิษฐกฤษี โสภาสุวรรณ และวริศรา เหล่าบำรุง, 2556, น. 16)

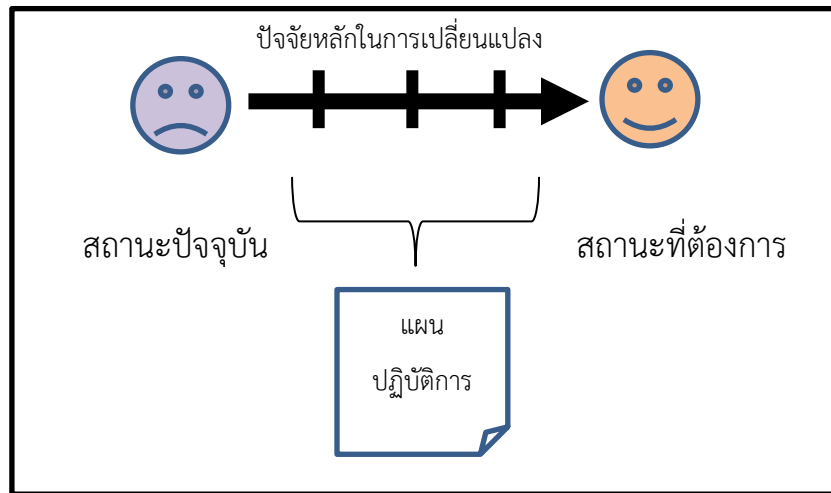
[S] Stakeholders	[I] Inputs	[P] Processes	[O] Outputs	[C] Customers
ผู้ที่ต้องการซื้อพัสดุ หัวหน้างาน หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าส่วนงาน	รายละเอียดพัสดุ วันที่ต้องการใช้ หนังสือขออนุมัติ ใบเสนอราคา	ขอเสนอ โครงการผ่านระบบ e-Budget หัวหน้าส่วนงาน ให้ความเห็นชอบ การดำเนินการ จัดซื้อพัสดุ	สำเนาเอกสาร ขออนุมัติที่ผ่าน ความเห็นชอบ รับพัสดุตาม รายละเอียด คุณลักษณะ เฉพาะ	ผู้ที่ต้องการซื้อพัสดุ

ภาพที่ 1 ตัวอย่างกระบวนการ SIPOC งานจัดซื้อจัดจ้าง สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.3 การวิเคราะห์ช่องว่าง

การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) เป็นรูปแบบการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลลัพธ์ที่ต้องการ และสถานการณ์ปัจจุบัน โดยทำการวิเคราะห์หากิจกรรมที่ต้องทำให้บรรลุไปสู่เป้าหมายนั้น เมื่อทำการวิเคราะห์ช่องว่างแล้ว แผนปฏิบัติการจะถูกดำเนินการต่อเพื่อให้หน่วยงานสามารถดำเนินการไปถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ ซึ่งการวิเคราะห์ช่องว่างสามารถหาทางเลือกได้มากกว่าหนึ่งทางขึ้นอยู่กับรูปแบบของผลลัพธ์ทางเลือกที่ต้องการที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ ณ ช่วงเวลาการปฏิบัติการนั้น

การวิเคราะห์ช่องว่างมักจะถูกจัดทำขึ้นเพื่อประเมินประสิทธิภาพกับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) หรือเปรียบเทียบกับคู่แข่ง และวิเคราะห์หาความได้เปรียบเสียเปรียบในการปฏิบัติการเปรียบเทียบกับตามทรัพยากร จุดแข็ง จุดอ่อน ได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 2 แนวคิดการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis)

1.4 ฮาร์วีบอล (Harvey Balls)

ในการวิจัยนี้ การวิเคราะห์ช่องว่างจะใช้เพื่อวัดและวิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของบุคลากรสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งตามหมวดหมู่ที่เหมาะสมโดยอ้างอิงตามการแสดงผลในลักษณะของฮาร์วีบอล (Harvey Balls)

ตารางแสดงความหมายของสัญลักษณ์ฮาร์วีบอล

สัญลักษณ์ฮาร์วีบอล	ความหมาย
	ขาดความรู้และการตระหนัก
	มีความรู้และการตระหนักเล็กน้อย
	มีความรู้และการตระหนักปานกลาง
	มีความรู้และการตระหนักสูง
	มีความรู้และการตระหนักสูงมาก

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างสำรวจการรับรู้และความตระหนักของบุคลากรสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยการจัดทำแบบสอบถามกับบุคลากรสำนักหอสมุดทั้งหมด

2.2 สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเชิงนโยบาย เพื่อรับรู้ทิศทางการดำเนินการ

และวางแผนการคัดเลือกกิจกรรมที่จะนำมาปรับปรุงกระบวนการ

2.3 คัดเลือกกิจกรรมที่จะนำมาปรับปรุงกระบวนการตามห่วงโซ่กระบวนการ อย่างน้อย 5 กิจกรรม โดยการวิเคราะห์ Multiple-Criteria Decision Analysis (MCDA) ตามปัจจัยสำคัญ อาทิ จำนวนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละปี มูลค่าการจัดซื้อจัดจ้าง ความซับซ้อนของการจัดซื้อจัดจ้าง ความจำเป็นในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

2.4 จัดทำสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมที่คัดเลือก

2.5 ศึกษาเชิงลึกของระเบียบฯ การจัดซื้อจัดจ้าง และระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่คัดเลือก

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ผลการรับรู้และความตระหนัก โดยจัดทำ Gap Analysis เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มการรับรู้และสร้างความตระหนักของบุคลากรสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งตามหมวดหมู่ที่เหมาะสมโดยอ้างอิงตามการแสดงผลในลักษณะของ Harvey balls

3.2 วิเคราะห์ผลเบื้องต้นการปรับปรุงกระบวนการ โดยการจัดทำ SIPOC เพื่อใช้เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

4. การจัดการความรู้ การทวนสอบ และการถ่ายทอดความรู้

4.1 จัดทำแบบจำลองแผนผังกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักหอสมุด อย่างน้อย 5 กิจกรรม เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาในอนาคต

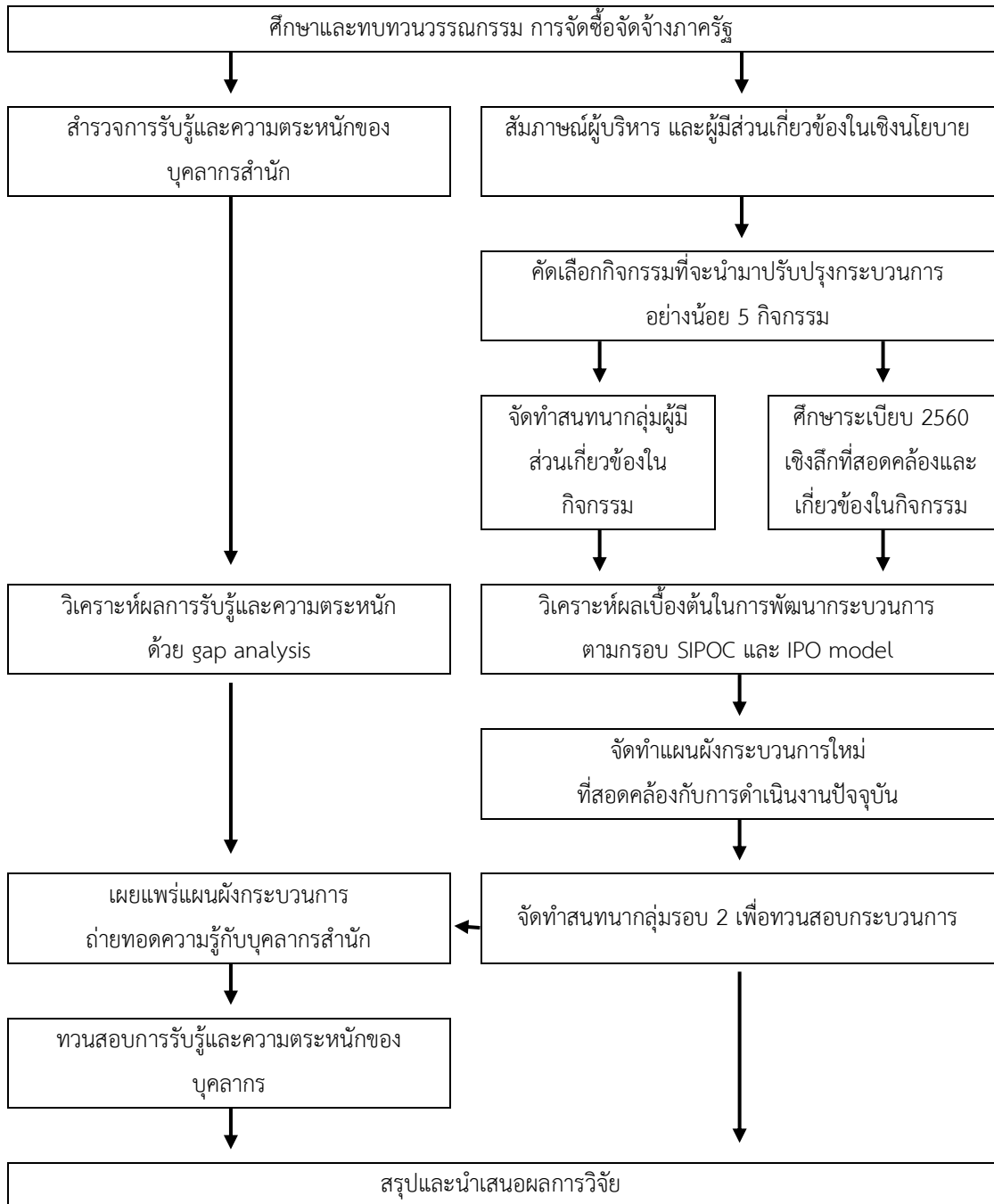
4.2 จัดทำสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรอบที่ 2 เพื่อทวนสอบแบบจำลองแผนผังกระบวนการ และปรับแก้ตามความเหมาะสม

4.3 เผยแพร่แผนผังกระบวนการ และถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรสำนักหอสมุด จำนวน 1 ครั้ง โดยผู้เข้าร่วมเป็นบุคลากรสำนักหอสมุดทั้งหมด

4.4 ทวนสอบการรับรู้และความตระหนักของบุคลากรสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยการจัดทำแบบสอบถามกับบุคลากรสำนักหอสมุดทั้งหมด

4.5 เผยแพร่โดยนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติ

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานวิจัยทั้งหมด แสดงผังแผนผังการดำเนินงานในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานวิจัย

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และการนำไปใช้ประโยชน์

สรุปผล

1. ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง จากการสัมภาษณ์นักวิชาการพัสดุชำนาญการพิเศษเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างมากยิ่งขึ้น

2. การรับรู้และความตระหนักของบุคลากรสำนักหอสมุด

จากการสำรวจการรับรู้และความตระหนักของบุคลากรสำนักหอสมุด โดยทำผ่านแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ และวิเคราะห์ผลในรูปแบบของฮาร์วีย์บอล พบว่า บุคลากรสำนักหอสมุดมีความรู้ และการตระหนักเล็กน้อย โดยคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 7.90

จากการวิเคราะห์ผลในรูปแบบของฮาร์วีย์บอล พบว่า ควรสร้างการรับรู้และความตระหนักให้แก่บุคลากรสำนักหอสมุดโดยจัดทำ Gap Analysis คือ แผนระยะสั้น ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง แผนระยะกลาง เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างให้ทราบทาง CMU MIS และแผนระยะยาว เพิ่มช่องทางการรับรู้โดยการสร้างแอปพลิเคชัน ถาม-ตอบ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและแนวทางการแก้ไขปัญหา

หลังจากจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้บุคลากรสำนักหอสมุดแล้วเสร็จ ได้ทวนสอบการรับรู้ และความตระหนักของบุคลากรสำนักหอสมุด พบว่า บุคลากรสำนักหอสมุดมีความรู้และการตระหนักปานกลาง โดยคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 10.84

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเติมเต็มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรสำนักหอสมุดในรูปแบบของฮาร์วีย์บอล พบว่า บุคลากรสำนักหอสมุดมีความรู้และการตระหนักเพิ่มขึ้น ในส่วนการกำหนดขอบเขตงาน การบริหารสัญญา วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง และบทกำหนดโทษ เว้นแต่การบริหารพัสดุ

คะแนนเฉลี่ย	กลุ่มคำถาม					คะแนนรวม
	การบริหารพัสดุ	การกำหนดขอบเขตงาน	การบริหารสัญญา	วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง	บทกำหนดโทษ	
คะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมเติมเต็มความรู้						
คะแนนเฉลี่ย	0.42	0.54	0.36	0.36	0.30	7.90
คะแนนเฉลี่ยหลังจัดกิจกรรมเติมเต็มความรู้						
คะแนนเฉลี่ย	0.52	0.68	0.52	0.55	0.48	10.84

ภาพที่ 4 ผลคะแนนก่อนและหลังจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แบ่งในรูปแบบของฮาร์วีย์บอล

1. การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักหอสมุด

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักหอสมุด สิ่งที่สำคัญและเป็นหัวใจหลักของการจัดซื้อจัดจ้าง คือ จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลัก ITA คุ่มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรวจสอบได้ เพื่อให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบฯ ข้อบังคับ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความคล่องตัว สะดวก และได้รับพัสดุที่ตรงกับความต้องการใช้งาน

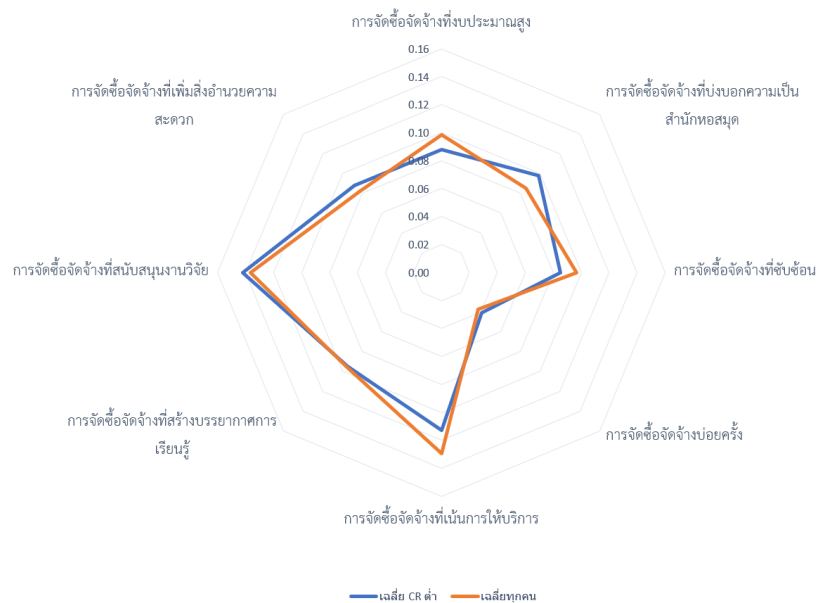

ภาพที่ 5 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดถึงนโยบายการจัดซื้อจัดจ้าง

2. การคัดเลือกกระบวนการสำหรับการปรับปรุง

กระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้นได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และจัดลำดับปัจจัยที่สำคัญ ใช้ในการเลือกกระบวนการที่สำคัญของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อนำไปพัฒนากระบวนการต่อไปได้ จากกระบวนการทั้งหมดที่สำนักหอสมุดได้ดำเนินการมากกว่า 500 ครั้ง และหลากหลายกระบวนการ อาทิ การจัดซื้อฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การจัดการกิจกรรมต่างๆ ครุภัณฑ์ การซ่อมแซมบำรุงรักษา อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ วัสดุสำนักงาน การเช่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุอุปกรณ์บริโภค วัสดุคอมพิวเตอร์ วัสดุก่อสร้าง วัสดุสนาม วัสดุโรงงาน วัสดุยานพาหนะ และการจ้างเหมาบริการต่างๆ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญของแต่ละกระบวนการทั้ง 8 ปัจจัย ประกอบด้วยการจัดซื้อจัดจ้างที่งบประมาณสูง การจัดซื้อจัดจ้างที่บ่งบอกความเป็นสำนักหอสมุด การจัดซื้อจัดจ้างที่ซับซ้อน การจัดซื้อจัดจ้างบ่อยครั้ง การจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นการให้บริการ การจัดซื้อจัดจ้างที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดซื้อจัดจ้างที่สนับสนุนงานวิจัย และการจัดซื้อจัดจ้างที่เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งใช้ค่าถ่วงน้ำหนักที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ทำให้สามารถเลือกกระบวนการที่สำคัญ เหมาะสมในการปรับปรุงกระบวนการได้ อย่างตามรูปแบบ เป็นขั้นตอน โดยลำดับความสำคัญของปัจจัย เรียงลำดับได้ดังนี้

- 2.1 การจัดซื้อจัดจ้างที่สนับสนุนงานวิจัย
- 2.2 การจัดซื้อจัดจ้างที่เน้นการให้บริการ
- 2.3 การจัดซื้อจัดจ้างที่บ่งบอกความเป็นสำนักหอสมุด
- 2.4 การจัดซื้อจัดจ้างที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- 2.5 การจัดซื้อจัดจ้างที่เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก
- 2.6 การจัดซื้อจัดจ้างที่งบประมาณสูง
- 2.7 การจัดซื้อจัดจ้างที่ซับซ้อน
- 2.8 การจัดซื้อจัดจ้างบ่อยครั้ง ตามลำดับ

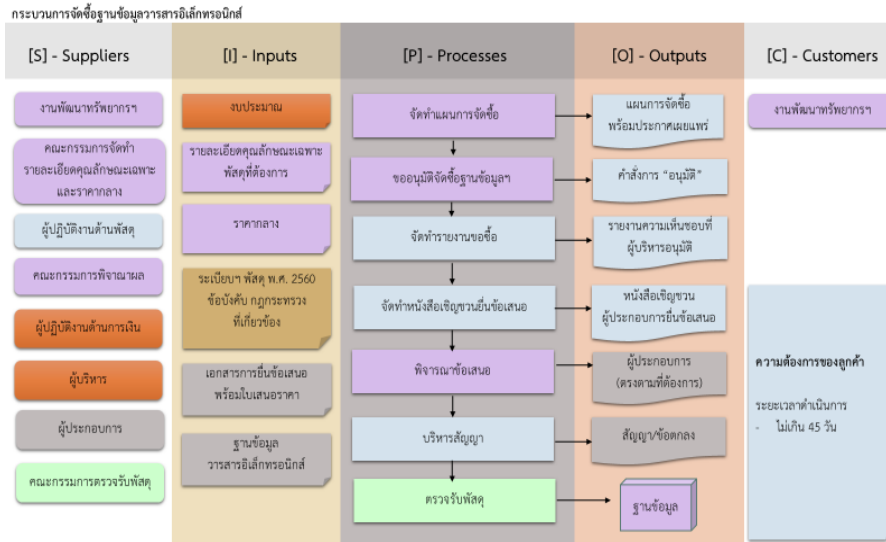

ภาพที่ 6 แผนผังเรดาร์แสดงคะแนนเฉลี่ยจากผู้บริหารทุกคน

3. การปรับปรุงกระบวนการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง

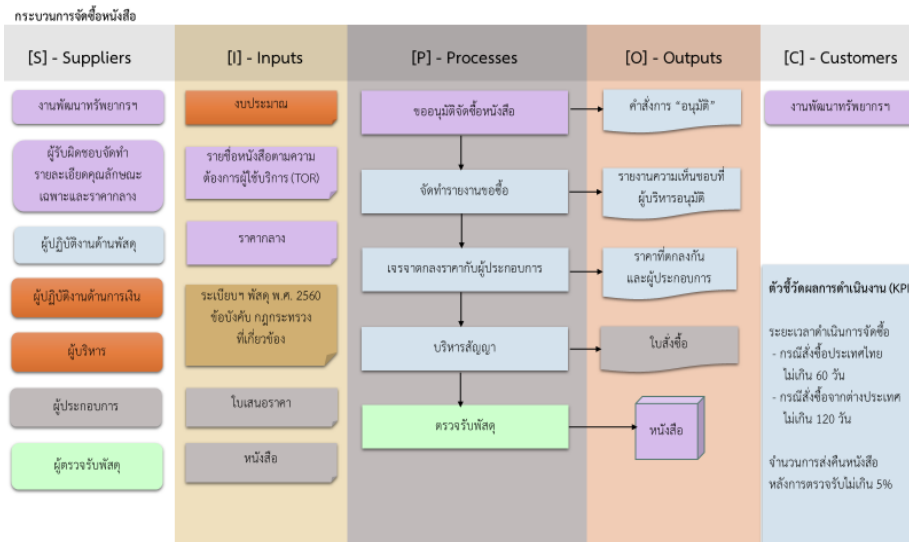
จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น ได้ผลการคัดเลือก 6 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการจัดซื้อฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ กระบวนการจ้างเหมาบริการระบบห้องสมุดอัตโนมัติ กระบวนการจัดซื้อหนังสือ กระบวนการจัดซื้อครุภัณฑ์ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างงานสัปดาห์หนังสือแห่งปี และ กระบวนการจ้างเหมาซ่อมแซม บำรุงรักษาครุภัณฑ์ โดยใช้กรอบงานของ SIPOC เพื่อวิเคราะห์กระบวนการ โดยการ จัดสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดทำแผนผังกระบวนการให้สอดคล้องกับการดำเนินงานปัจจุบัน ดังแสดงใน ภาพที่ 7 และภาพที่ 8

กระบวนการจัดซื้อฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 7 กระบวนการจัดซื้อฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์

กระบวนการจัดซื้อหนังสือ

ภาพที่ 8 กระบวนการจัดซื้อหนังสือ

ข้อเสนอแนะ

1. การเก็บข้อมูลหากมีการระบุตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถช่วยในการวิเคราะห์ก่อนและหลังในส่วนของความตระหนักได้ชัดเจนขึ้น แต่จะทำให้ไม่เกิดความเป็นส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามได้ และส่งผลให้ผู้ร่วมตอบแบบสอบถามไม่อยากจะมีส่วนร่วม

2. ในการจัดการความรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคลากรสำนักหอสมุด ควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างให้แต่ละฝ่ายอย่างต่อเนื่อง

การนำไปใช้ประโยชน์

1. บุคลากรสำนักหอสมุดมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และสามารถใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักหอสมุดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560

2. หน่วยงานอื่นสามารถนำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในด้านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานได้

3. หน่วยงานอื่นสามารถนำแนวทางการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างไปเป็นต้นแบบในการจัดการและปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดซื้อจัดจ้างที่มีรูปแบบการดำเนินการคล้ายคลึงกันได้ โดยนำข้อมูลจากผังกระบวนการ SIPOC มาสร้างแนวปฏิบัติที่ดีได้ ดังตัวอย่างเช่น แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดซื้อฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์

กระบวนการ	แนวปฏิบัติที่ดี
จัดทำแผนการจัดซื้อ	ได้แผนการจัดซื้อ สอดคล้องกับแผนประจำปี และอยู่ภายใต้กรอบงบประมาณ
ขออนุมัติจัดซื้อฐานข้อมูล	การจัดซื้อฐานข้อมูลตามที่ได้ตั้งงบประมาณ
จัดทำรายงานขอซื้อ	มีรายละเอียดครบตามความต้องการ และสามารถหาซื้อได้จริง ในราคาที่เหมาะสม
จัดทำหนังสือเชิญชวนยื่นข้อเสนอ	หนังสือเชิญชวนมีรายละเอียดครบถ้วน เข้าใจ มีผู้เข้ามายื่นข้อเสนอมากมาย
พิจารณาข้อเสนอ	พิจารณาตามคุณสมบัติที่กำหนด
ตรวจรับพัสดุ	ตรวจรับตรงตามความต้องการทุกเงื่อนไขที่กำหนด

รายการอ้างอิง

กานต์ สุขसान. (2560). การปรับปรุงแบบสอบถามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.

(การค้นคว้าแบบอิสระ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณิขกุลธิ์ โสภาสวรรณ์, และวริศรา เหล่าบำรุง. (2556). ประสิทธิภาพการบริหารงานตามกรอบแนวคิดของไลเคิร์ธที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม*, 7(2), 15-27.

นันทพร ลิ้มปาณญ์เวช, และจรัญญา ปานเจริญ. (2560). ปัญหาในการใช้งานระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement: e-GP) ของเจ้าหน้าที่พัสดุในสำนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*, 5(2), 703-711.

พัชรพล เสนะ. (2560). ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานตรวจสอบจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (การค้นคว้าแบบอิสระ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.